

## Урок 1. Вступ. Художній твір як явище мистецтва. Новий ірреальний світ, створений письменником. Його особливість і значення. Функції мистецтва

**Мета:** розкрити роль художнього твору як явища мистецтва; визначити зв'язок художньої літератури з іншими видами мистецтва, з'ясувати функції літератури, її місце в житті людини; розвивати культуру зв'язного мовлення та вміння грамотно висловлювати власні думки, почуття, спостереження; формувати в учнів світогляд; виховувати відчуття краси світу й людської душі в художньому творі.

**Тип уроку:** урок засвоєння нових знань.

**Засоби навчання:** підручник, виставка книг, виставка експонатів різних видів мистецтва, аудіозаписи музичних творів, літературознавчий словник-довідник.

### Перебіг уроку

#### I. Організаційний етап.

**Забезпечення емоційної готовності до уроку.**

*Привітання з новим навчальним роком.*

*Учні обмінюються смайликами з побажаннями.*

#### **Вступне слово вчителя.**

Шановні школярі! Сьогодні ми продовжуємо подорож сторінками нашої літератури. Сподіваюся, вона вам сподобається, бо пізнаєте багато цікавого, корисного і необхідного. Поповните власні знання про історичне минуле рідного краю, його звичаї, традиції, обряди. Дізнаєтеся про те, як потрібно цінувати дружбу, вірність, любити природу, критично ставитися до людських вад: брехні, ледарства, підступності, хвалькуватості...

Тож пропоную вам зробити нашу мандрівку цікавою, захопливою. Для цього необхідно вдумливо читати художні твори, вчитися висловлювати власні думки, передавати почуття, виявляти активність, бажання пізнати нове й цікаве.

#### **Загальне ознайомлення учнів з підручником.**

— Чи подобається книжка?

— А чи змінили б ви щось у ній?

*Учитель звертає увагу школярів на виставку книг, де представлені твори, що вивчатимуться у 7 класі.*

#### II. Повідомлення теми, мети, цілей уроку. Мотивація навчальної діяльності.

— Чи всі слова в записі теми зрозумілі?

— Хочу звернути вашу увагу на словосполучення «ірреальний світ». Що воно означає? Загляньте в словник. (*Ірреальний — те саме, що нереальний*).

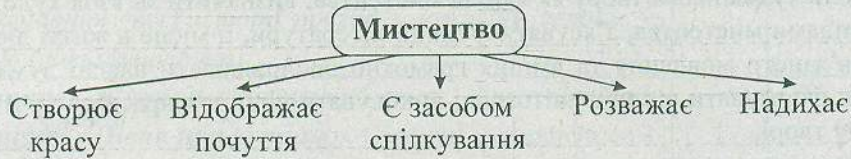
— Для чого ж створює письменник цей ірреальний світ і як? З'ясувати це — наше сьогоднішнє завдання.

### III. Сприйняття та засвоєння учнями навчального матеріалу.

#### Організація роботи в групах.

— Чи задумувалися ви коли-небудь, для чого людям потрібне мистецтво? Що таке мистецтво? Я пропоную вам подумати над цим.

Учні об'єднуються у четвірки й обговорюють питання. Через три-чотири хвилини представники від груп доповідають класу про результати. Свої відповіді записують на дошці у вигляді схеми.



— Дайте визначення поняттю «мистецтво» (потрібно звернутися до словника).

(Мистецтво — одна з форм суспільної свідомості, в основі якої лежить образне відтворення дійсності, естетичне освоєння світу).

#### Робота з підручником.

— Результати своєї роботи звірте з матеріалом підручника.

#### Слово вчителя з елементами бесіди.

— Назвіть види мистецтва. Заповніть таблицю «Види мистецтва».

| Види мистецтва |         |            |        |       |      |
|----------------|---------|------------|--------|-------|------|
| література     | живопис | скульптура | музика | театр | кіно |

— Які з видів мистецтва найбільше подобаються? Чому?

— Чим вони відрізняються одне від одного? У чому специфіка кожного з них?

Особливість визначається насамперед матеріалом, яким користується митець. Наприклад, для композитора таким матеріалом є звук, для живописця — фарба, для скульптора — глина, гіпс, камінь тощо. Для творця художньої літератури таким засобом є образна мова, художнє слово.

У цьому легко переконатися, якщо згадати твори різних видів мистецтва на якусь одну тему — ліс, море, осінь, героїзм людини, життя дітей. У живописі, наприклад, тема розкривається за допомогою барв, кольорів і ліній, а в літературі — за допомогою слова. Такі зіставлення можна й розширити. Наприклад, на тему «Ліс» створили картини І. Шишкін, І. Левітан, написав поезію «Розмова з другом» М. Рильський, прозу «Ранок у лісі» — М. Коцюбинський.

Розгляд фотомонтажів, картин, прослуховування аудіозаписів музичних творів, читання поезій.

#### Пояснення вчителя та робота учнів (конспектування).

— Чим відрізняється художня література від інших видів мистецтва? (Тим, що художня література є образним відображенням життя за допомогою слова, мови).

За допомогою художнього слова письменники змальовують важливі події, явища, вдачу людей; розповідають про їхнє життя, працю, боротьбу, почуття, внутрішній світ, вірування; описують природу.

У літературних творах за допомогою художнього слова митець може змалювати все, доступне розуму та уяві людини: події минулого, сучасного, предмети, явища. Отже, що таке художня література?

5. Проспівай пісню «Зоре моя вечірняя». Поміркуй, чи подібна вона до народної.

### Зоре моя вечірняя

Слова Тараса Шевченка, музика Якова Степового,



Зоре моя вечірняя,  
зійди над горою,  
поговорим тихесенько  
в неволі з тобою.

Розкажи, як за горою  
сонечко сідає,  
як у Дніпра веселочка  
воду позичає.



Як широка сокорина  
віти розпустила...  
А над самою водою  
верба похилилась.

6. Познач  характер пісні «Зоре моя вечірняя».

радісна

маршова

протяжна

бадьора

спокійна

зворушлива

мрійлива

наспівна

велична

7. Запиши свої міркування, як ти розумієш вислів «Пісня — душа народу».

---

---

---

---

---